

Лелюк Тетяна Іванівна,
докторант кафедри криміналістики
та судової медицини Національної
академії внутрішніх справ, доктор
філософії в галузі права

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБМІНУ ІНФОРМАЦІЄЮ МІЖ СЛІДЧИМ ТА ОПЕРАТИВНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Невід'ємним елементом організації розслідування кримінальних правопорушень є забезпечення налагодження взаємодії між слідчим (дознавачем, детективом) та оперативними співробітниками, зокрема шляхом обміну інформацією під час розслідування кримінальних правопорушень. В умовах воєнного стану зазначена діяльність набуває неабиякого значення, оскільки потребує розробки нових практичних рекомендацій щодо удосконалення ефективного обміну інформацією між слідчими (дознавачами, детективами) та оперативними підрозділами.

Враховуючи специфіку вчинення злочинів, скоєних в умовах збройного конфлікту, така взаємодія є одним з визначальних чинників успішного розслідування суспільно небезпечних діянь. Їх виявлення та розслідування об'єктивно передбачає вдосконалення правового регулювання та організаційно-тактичної складової взаємодії слідчого й інших суб'єктів [1, с. 216].

В контексті дослідження діяльності органів поліції в зоні проведення антитерористичної діяльності, окремі науковці виділяють такі основні ознаки взаємодії: для взаємодії необхідна наявність не менше двох суб'єктів; суб'єктів взаємодії об'єднує єдина мета щодо виконання спільних завдань (єдність та спрямованість функціонування взаємодіючих суб'єктів); взаємодія полягає в узгодженні дій (реалізації заходів) суб'єктів за цілями, часом, місцем проведення і програмою; під час взаємодії кожен із взаємодіючих суб'єктів діє в межах визначених повноважень; – процес взаємодії є об'єктом нормативно-правового регулювання, особливості якого визначаються видом суб'єктів взаємодії; – по відношенню до координації взаємодія між суб'єктами є об'єктом управлінської діяльності з координації [2, с. 98].

Окрім єдиної мети, яка є головною в організації взаємодії, потрібно враховувати й такі критерії, як особливості співробітництва слідчих, оперативних та інших підрозділів між собою; строки життя спільних заходів; функції підрозділів, що взаємодіють; зв'язок із системою органів, які провадять оперативно-розшукову діяльність; ступінь конспірації; етапи здійснення спільних слідчих й оперативно-

розшукових заходів; суб'єкти взаємодії; форми взаємного інформаційного обміну [3, с. 164].

Водночас доцільність та ефективність взаємодії обумовлюється слідчими ситуаціями, що виникають на тому чи іншому етапі розслідування у кримінальному провадженні, і тому в результаті спрямовані на встановлення фактів, що становлять предмет доказування у ньому [4, с. 178].

Організації спільної діяльності вказаних органів в умовах воєнного стану може здійснюватися за такими основними напрямками: організація евакуації населення з районів, які перебувають у безпосередній близькості до лінії ведення активних бойових дій; організація діяльності на блокпостах, з метою виявлення членів диверсійно-розвідувальних груп, осіб, які здійснюють незаконне перевезення вогнепальної зброї, боєприпасів і вибухових речовин і пристроїв; здійснення спільних оперативно-розшукових заходів по викриттю осіб, які причетні до колабораційної діяльності тощо.

Особливого значення взаємодія між слідчим (дознавачем, детективом) та оперативними працівниками набуває під час документування військових злочинів. Так сьогодні своєчасним і доцільним було створення спеціалізованого програмного забезпечення – міжвідомчої інформаційної підсистеми «Воєнний злочинець», що функціонує на центральному серверному програмно-технічному комплексі інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України».

Вказана інформаційна система містить: відомості про осіб, які причетні до військової агресії (членів диверсійно-розвідувальних груп, військовослужбовців збройних сил російської федерації, колаборантів та ін.); відомості про наявні докази причетності таких осіб до вчинення воєнних злочинів.

Доступ до інформаційної підсистеми «Воєнний злочинець» та наповнення її інформацією здійснюють такі правоохоронні органи та органи безпеки: Національна поліція України, Служба безпеки України, Офіс Генерального прокурора України, Державне бюро розслідувань України, Генеральний штаб ЗСУ, Головне управління розвідки МОУ, Служба зовнішньої розвідки України, Державна прикордонна служба України, Державна пенітенціарна служба України, Національне антикорупційне бюро України, Бюро економічної безпеки України.

Функціонування такої інформаційна підсистеми значно полегшило діяльність з організації обміну інформацією між уповноваженими органами. Також це підвищило ефективність накопичення та автоматизації доступу до інформації про воєнних злочинців, якості обробки та аналізу таких відомостей, проведення

правоохоронними органами спільних заходів із виявлення та затримання таких осіб.

Таким чином, організація обміну інформацією між слідчим та оперативними працівниками під час розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану є цілеспрямованим процесом створення ефективної системи комунікації та співпраці між уповноваженими суб'єктами.

Основні аспекти організації обміну інформацією між указаними суб'єктами в умовах воєнного стану повинні включати в себе: розробка системи комунікації, що включає в себе регулярні наради, звітно-інформаційні сесії, використання електронних засобів комунікації, спеціалізованих програмних засобів для обміну інформацією тощо; чітке визначення ролей та обов'язків кожної сторони у процесі обміну інформацією (до прикладу: хто забезпечує збір та аналіз даних, хто забезпечує їхню передачу та захист, які дані повинні бути надані; забезпечення безпеки оперативної та іншої інформації по кримінальному провадженні (використання захисних методів та технологій для збереження конфіденційності та недопущення витоку чутливої інформації); забезпечення безперервного обміну аналітичною інформацією між слідчим та оперативними працівниками (поділ аналітичних висновків, гіпотез та стратегій розслідування для спільного аналізу та планування слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій; спільне визначення пріоритетів, цілей та завдань розслідування для максимальної ефективності та координації зусиль слідчих органів досудового розслідування із оперативними підрозділами; забезпечення можливості обміну пропозиціями та рекомендаціями між слідчими та оперативними працівниками для вдосконалення процесу роботи та досягнення кращих результатів.

Список використаних джерел

1. Благута Р. І., Климчук М. П., Сакал В. М., Цуцкірідзе М. С. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час досудового розслідування : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2014. 216 с.

2. Аброськін В. В. Адміністративно-правові засади забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки в умовах антитерористичної операції: монографія. Харків : Фоліо, 2019. 285 с.

3. Юхно О. О. Окремі аспекти взаємодії слідчих та інших підрозділів органів внутрішніх справ під час розслідування злочинів. Митна справа. 2012. № 2 (80). С. 164–168.

4. Синовєрський А. І. Організація та планування розслідування кримінальних правопорушень, вчинених організованими злочинними групами в умовах воєнного стану. Věda a perspektivy. 2023. № 1 (20). С. 176–182.